

ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА

**ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА**

Кафедра філософії, соціально-гуманітарних наук та фізичного виховання

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення методичної ради університету
29 серпня 2024 року,
протокол № 1.

Перша проректорка, голова методичної ради
університету, кандидатка наук з державного
управління, доцентка

_____ Ірина КОВТУН

_____ 2024 року

М.П.

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ

навчальної дисципліни

«ОСНОВИ ОХОРОНИ ПРАЦІ»

для підготовки на першому освітньому рівні

здобувачів вищої освіти ступеня бакалавра

за спеціальністю 081 Право

галузі знань 08 Право

(денна форма навчання)

м. Хмельницький

2024

РОЗРОБНИК:

Доцентка кафедри філософії, соціально-гуманітарних
наук та фізичного виховання,
кандидатка біологічних наук, доцентка
28 серпня 2024 року

_____ Тетяна ВИГОВСЬКА

СХВАЛЕНО

Рішення кафедри філософії, соціально-гуманітарних наук
та фізичного виховання
29 серпня 2024 року, протокол № 1.

Завідувач кафедри, доктор філософських наук, професор
29 серпня 2024 року

_____ Леонід ВИГОВСЬКИЙ

Декан юридичного факультету, кандидат юридичних
наук, доцент
_____ 2024 року

_____ Віктор ЗАХАРЧУК

ЗМІСТ

стор.

1.	Структура вивчення навчальної дисципліни		3
	1.1.	Тематичний план навчальної дисципліни	– 3
	1.2.	Лекції	– 4
	1.3.	Семінарські заняття	– 6
	1.4.	Самостійна робота студентів	– 10
	1.5.	Індивідуальні завдання	– 12
	1.6.	Підсумковий контроль	– 13
2.	Схема нарахування балів	–	15
3.	Рекомендовані джерела	–	16
4.	Інформаційні ресурси в Інтернеті	–	18

1. Структура вивчення навчальної дисципліни

1.1. Тематичний план навчальної дисципліни

№ те- ми	Назва теми	Кількість годин											
		Денна форма навчання						Заочна форма навчання					
		Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
			Лекції	Сем. (прак).	Лабор.	Ін.зав.	СРС		Лекції	Сем. (прак).	Лабор.	Ін.зав.	СРС
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1.	Охорона праці як соціально-економічний чинник і галузь науки.	13	2	2	-	-	9	14	1	-	-	-	13
2.	Правові та організаційні основи охорони праці.	13	2	2	-	-	9	15	2	2	-	-	11
3.	Організація охорони праці на підприємстві	13	2	2	-	-	9	14	2	-	-	-	12

4.	Основи фізіології, гігієни праці та виробничої санітарії.	17	4	4	-	-	9	16	1	-	-	-	15
5.	Основи виробничої безпеки.	17	4	4		-	9	15	2	2			11
6.	Профілактика травматизму та професійних захворювань	17	4	4		-	9	16	2	2			12
Всього годин		90	18	18	-	-	54	90	10	6	-	-	74

1.2. Лекції

№	Назва і план теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	2	3	4
1.	Охорона праці як соціально-економічний чинник і галузь науки	2	1
1.1.	Охорона праці як галузь науки.		
1.2.	Людина як головний об'єкт досліджень в процесі праці, виробничого середовища, організації праці та виробництва.		
1.3.	Соціально-економічне значення охорони праці.		
1.4.	Предмет, структура, зміст, мета дисципліни «Основи охорони праці», її зв'язок з іншими дисциплінами.		
1.5.	Основні поняття в галузі охорони праці, їх терміни та визначення.		
1.6.	Основні етапи розвитку охорони праці.		
1.7.	Стан охорони праці в Україні та інших країнах.		
2.	Правові та організаційні основи охорони праці	4	1
2.1.	Конституційні засади охорони праці в Україні.		
2.2.	Законодавство України про охорону праці.		
2.3.	Основні принципи державної політики України у галузі охорони праці.		

2.4.	Нормативно-правові акти з охорони праці (НПАОП): визначення, основні вимоги та ознаки.		
2.5.	Система державного управління охороною праці в Україні.		
2.6.	Органи державного нагляду за охороною праці, їх основні повноваження.		
2.7.	Відповідальність посадових осіб і працівників за порушення законодавства про охорону праці.		
2.8.	Громадський контроль за дотриманням законодавства про охорону праці.		
3.	Організація охорони праці на підприємстві	4	1
3.1.	Структура, основні принципи і органи управління охороною праці в організації.		
3.2.	Основні завдання, функції служби охорони праці.		
3.3.	Права і обов'язки працівників служби охорони праці.		
3.4.	Комісія з питань охорони праці підприємства		
3.5.	Регулювання питань охорони праці у колективному договорі. Атестація робочих місць за умовами праці.		
3.6.			
3.7.	Карта умов праці.		
3.8.	Навчання з питань охорони праці посадових осіб.		
4.	Основи фізіології, гігієни праці та виробничої санітарії	4	1
4.1.	Завдання і зміст гігієни праці та виробничої санітарії.		
4.2.	Основи фізіології праці		
4.3.	Чинники, що визначають санітарно-гігієнічні умови праці.		
4.4.	Класи шкідливості підприємств за санітарними нормами.		
4.5.	Вимоги до виробничих та допоміжних приміщень.		
4.6.	Вимоги до розташування виробничого устаткування та організації робочих місць.		
4.7.	Загальні підходи до оцінки та забезпечення належних, безпечних і здорових умов праці за такими факторами виробничого середовища: мікроклімат і забруднення повітря робочої зони, освітлення, шум, ультра-та інфразвук, вібрації, випромінювання.		
4.8.	Загальна класифікація засобів індивідуального захисту (ЗІЗ) і вимоги до безпечного їх використання.		
5.	Основи виробничої безпеки	2	1
5.1.	Діяльність, її види і їх фізіологічні особливості.		
5.2.	Гігієнічна класифікація праці.		
5.3.	Захисний одяг і взуття. Засоби захисту голови, рук, очей, обличчя.		
5.4.	Вплив шкідливих речовин на організм людини.		
5.5.	Захист від шкідливої дії речовин на виробництві.		

5.6.	Призначення та класифікація систем вентиляції. Системи опалення.		
5.7.	Значення освітлення для трудової діяльності. Види освітлення.		
5.8.	Шум, його характеристика, засоби та заходи захисту від нього.		
5.9.	Дія електромагнітного випромінювання на організм людини, його нормування. Захист від електромагнітних випромінювань.		
5.10.	Основні характеристики радіоактивного випромінювання. Захист від радіаційного випромінювання.		
5.11.	Дія електричного струму на організм людини. Заходи безпечної експлуатації електроустановок.		
5.12.	Основні заходи і засоби пожежної профілактики та протипожежного захисту. Дії персоналу під час виникнення пожежі.		
6.	Профілактика травматизму та професійних захворювань	2	1
6.1.	Виробничі травми, професійні захворювання, нещасні випадки виробничого характеру.		
6.2.	Основні причини виробничих травм та професійних захворювань.		
6.3.	Мета та завдання профілактики нещасних випадків професійних захворювань і отруєнь на виробництві.		
6.4.	Основні заходи із запобігання травматизму та професійним захворюванням.		
6.5.	Надання першої долікарської допомоги при травмах та нещасних випадках.		
6.6.	Огляд місця знаходження постраждалого та його первинний огляд, виклик (при потреби) швидкої допомоги.		
	Усього	18	6

1.3. Семінарські заняття

Семінарське заняття 1 (2 год.).

Тема 1. Охорона праці як соціально-економічний чинник і галузь науки.

Питання для усного опитування та дискусії

1. Охорона праці як галузь науки.
2. Людина як головний об'єкт досліджень в процесі праці, виробничого середовища, організації праці та виробництва.
3. Соціально-економічне значення охорони праці.
4. Стан охорони праці в Україні та зарубіжних країнах.
5. Предмет та завдання дисципліни «Основи охорони праці».
6. Основні поняття в галузі охорони праці, їх терміни та визначення.
7. Основні етапи розвитку охорони праці.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких будується засвоєння навчального матеріалу теми є: охорона праці, травматизм, здоров'я, професійне захворювання, виробничі чинники, умови праці.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах: обґрунтування сутності терміну «охорона праці»; визначення предмету та структури курсу, критеріїв його класифікації; пояснення кола основних проблем дисципліни; розкриття основних функцій курсу; пояснення змісту функцій охорони праці; основні підходи до вивчення теми.

Семінарське заняття 2 (2 год.).**Тема 2. Правові та організаційні основи охорони праці.**

Питання для усного опитування та дискусії

1. Конституційні засади охорони праці в Україні.
2. Законодавство України про охорону праці.
3. Основні принципи державної політики України у галузі охорони праці.
4. Нормативно-правові акти з охорони праці (НПАОП): визначення, основні вимоги та ознаки.
5. Система державного управління охороною праці в Україні.
6. Компетенція та повноваження органів державного управління охороною праці.
7. Органи державного нагляду за охороною праці, їх основні повноваження.
8. Відповідальність посадових осіб і працівників за порушення законодавства про охорону праці.
9. Громадський контроль за дотриманням законодавства про охорону праці.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми є: Конституція України, закони, акти, права громадян.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах: пояснення суті правових та організаційних питань з охорони праці; обґрунтування їх класифікації; виявлення суті основних законодавчих актів про охорону праці; обґрунтування основних питань про відповідальність посадових осіб за порушення нормативних актів з охорони праці; розуміння засобів, спрямованих на запобігання виникненню конфліктних ситуацій посадової особи, що несе за собою етичний бік спілкування.

Семінарське заняття 3.**Тема 3. Організація охорони праці на підприємстві (2 год.).**

Питання для усного опитування та дискусії

1. Структура, основні принципи і органи управління охороною праці в організації.
2. Служба охорони праці підприємства. Статус і підпорядкованість.
3. Основні завдання, функції служби охорони праці.
4. Права і обов'язки працівників служби охорони праці.
5. Уповноважені найманими працівниками особи з питань охорони праці, їх обов'язки і права.

6. Комісія з питань охорони праці підприємства. Основні завдання та права комісії.
7. Регулювання питань охорони праці у колективному договорі.
8. Атестація робочих місць за умовами праці. Мета, основні завдання та зміст атестації.
9. Організація робіт та порядок проведення атестації робочих місць. Карта умов праці.
10. Навчання з питань охорони праці посадових осіб.
11. Інструктажі з питань охорони праці.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми є: органи державного управління, обов'язки роботодавця, служба охорони, основні завдання, державний нагляд, атестація робочих місць, карта умов праці, інструктаж.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах: пояснення суті структури, основних принципів і органів управління охороною праці в організації, основних завдань, функцій служби охорони праці на виробництві, регулювання питань охорони праці у колективному договорі, атестації робочих місць за умовами праці.

Семінарське заняття 4 (4 год.).

Тема 4. Основи фізіології, гігієни праці та виробничої санітарії.

Питання для усного опитування та дискусії

1. Завдання і зміст гігієни праці та виробничої санітарії.
2. Основи фізіології праці.
3. Чинники, що визначають санітарно-гігієнічні умови праці.
4. Класи шкідливості підприємств за санітарними нормами.
5. Вимоги до виробничих та допоміжних приміщень.
5. Вимоги до розташування виробничого устаткування та організації робочих місць.
5. Загальні підходи до оцінки та забезпечення належних, безпечних і здорових умов праці за такими факторами виробничого середовища: мікроклімат і забруднення повітря робочої зони, освітлення, шум, ультра-та інфразвук, вібрації, випромінювання
6. Загальна класифікація засобів індивідуального захисту (ЗІЗ) і вимоги до безпечного їх використання.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми є: фізіологія людини, гігієна, санітарія, фізіологія праці, санітарно-гігієнічні умови праці, загальні підходи до оцінки та забезпечення належних, безпечних і здорових умов праці за такими факторами виробничого середовища.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах: пояснення суті того, що фізіологія людини вимагає існування у відповідних виробничих умовах, дотримання норм гігієни та санітарії, протидії шкідливим факторам виробничого середовища, що негативно впливають на стан здоров'я працівника.

Семінарське заняття 5 (4 год.).

Тема 5. Основи виробничої безпеки.

Питання для усного опитування та дискусії

1. Діяльність, її види і їх фізіологічні особливості.
2. Гігієнічна класифікація праці.
3. Захисний одяг і взуття. Засоби захисту голови, рук, очей, обличчя.
4. Вплив шкідливих речовин на організм людини.
5. Захист від шкідливої дії речовин на виробництві.
6. Призначення та класифікація систем вентиляції. Системи опалення.
7. Значення освітлення для трудової діяльності. Види освітлення.
8. Шум, його характеристика, засоби та заходи захисту від нього.
9. Дія електромагнітного випромінювання на організм людини, його нормування. Захист від електромагнітних випромінювань.
10. Основні характеристики радіоактивного випромінювання. Захист від радіаційного випромінювання.
11. Дія електричного струму на організм людини. Заходи безпечної експлуатації електроустановок. Надання першої допомоги у разі ураження електричним струмом
12. Основи пожежної безпеки виробничих об'єктів.
13. Класифікація вибухонебезпечних та пожежонебезпечних зон.
14. Основні заходи і засоби пожежної профілактики та протипожежного захисту
15. Дії персоналу під час виникнення пожежі.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: фізіологія, гігієна, шкідливі речовини для здоров'я працівника, захист від шкідливих речовин, вплив на працівника електромагнітного та радіоактивного випромінювання, світла, шуму, електричного струму, вибухонебезпечних та пожежонебезпечних матеріалів.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах: на виясненню механізму негативної дії на організм працівника шкідливих речовин та інших чинників (електромагнітне та радіоактивне випромінювання, світло, шум, електричний струм, вибухонебезпечні та пожежонебезпечні матеріали) та засобів індивідуальної та колективного захисту від них, вироблення потреби та навичок користуватися ними систематично.

Семінарське заняття 6 (4 год.).

Тема 3. Профілактика травматизму та професійних захворювань.

Питання для усного опитування та дискусії

1. Виробничі травми, професійні захворювання, нещасні випадки виробничого характеру
2. Основні причини виробничих травм та професійних захворювань.
3. Мета та завдання профілактики нещасних випадків професійних захворювань і отруєнь на виробництві.
4. Основні заходи із запобігання травматизму та професійним захворюванням.
5. Надання першої долікарської допомоги при травмах та нещасних випадках.
6. Огляд місця знаходження постраждалого та його первинний огляд, виклик (при потреби) швидкої допомоги.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: виробничий травматизм, профілактика травматизму, профілактика професійних захворювань, заходи із запобігання травматизму та професійним захворюванням, надання першої долікарської допомоги при травмах та нещасних випадках.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах: виясненню основних причин отримання працівниками травм на робочому місці, причин професійних захворювань, засобів їх профілактики, а також вироблення навичок надання потерпілим першої долікарської допомоги при виробничих травмах та нещасних випадках на виробництві та в побуті

1.4. Самостійна робота студентів

Тема 1. Охорона праці як соціально-економічний чинник і галузь науки.

Завдання 1. Визначіть принципи державної політики в галузі охорони праці.

Завдання 2. Поясніть, які основні причини виробничого травматизму в Україні

Завдання 3. Наведіть приклади позитивного досвіду організації охорони праці в Україні та в зарубіжних країнах.

Питання для самоконтролю

Наведіть статистичні дані про стан виробничого травматизму в Україні за останні 5-ть років.

Розкрийте основні причини високого рівня невиробничого травматизму в Україні.

Доведіть, що неналежний рівень організації охорони праці та порушення правил техніки безпеки може мати негативні наслідки глобального масштабу.

Що є основним завданням системи управління охороною праці?

Тема 2. Правові та організаційні основи охорони праці.

Завдання 1. Проаналізуйте зміни в законодавстві України про охорону праці.

Завдання 2. Опрацюйте ЗУ «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування».

Завдання 3. Наведіть приклади різних видів нормативно-правових актів з охорони праці.

Завдання 4. Складіть перелік НПА, що регулюють охорону праці на підприємстві.

Завдання 5. Опрацюйте типові положення про службу охорони праці

Питання для самоконтролю

1. Дайте визначення понять охорона праці, працівник, роботодавець.

2. Чи діють економічні механізми стимулювання охорони праці передбачені Законом України «Про охорону праці»?

3. Для чого створено фонд соціального страхування від нещасних випадків і як він наповнюється?

4. Які види інструктажів з ОП вам відомо і коли вони мають проводитись?

5. Що відноситься до нормативно-правових актів з охорони праці?

6. Наведіть конкретні приклади нормативно-технічної документації.

7. Що таке нещасний випадок?

8. Які нещасні відносяться до таких що пов'язані з виробництвом?

9. Статистика виробничого травматизму в Україні за останні 5 років.

10. Роль системи управління охороною праці в профілактиці виробничого травматизму.

Тема 3. Організація охорони праці на підприємстві

Завдання 1. З'ясуйте, як відбувається управління охороною праці на Хмельниччині.

Завдання 2. Проаналізуйте систему нагляду і контролю за охороною праці в регіоні.

Завдання 3. Проаналізуйте ситуацію з виробничим травматизмом в Україні та на Хмельниччині за останні роки.

Завдання 4. Опрацюйте НПА, що нормують склад повітря робочої зони та мікроклімат.

Завдання 5. З'ясуйте, які види вентиляції використовують на підприємствах міста Хмельницького.

Завдання 6. Наведіть приклади організації різних видів освітлення за функціональним призначенням.

Завдання 7. Опрацюйте НПА «Гігієнічна класифікація праці за показниками шкідливості та небезпечності факторів виробничого середовища. Важкості та напруженості трудового процесу» від 8.04.2014 р.

Завдання 8. З'ясуйте особливості фізичної та розумової праці.

Завдання 9. Поясніть різницю між важкістю та напруженістю праці.

Завдання 10. Поясніть коли виникає і як проявляється посттравматичний стресовий розлад.

Питання для самоконтролю

1. Що таке оптимальні умови праці?
2. Що таке допустимі умови праці?
3. Що таке шкідливі умови праці?
4. Яке повітря вважається чистим, а яке - забрудненим?
5. В чому полягає комбінована дія отруйних речовин?
6. Що ви знаєте про індивідуальні засоби захисту працівників від шкідливих речовин?
7. Яким має бути освітлення робочого місця.
8. Чи впливає освітлення на безпеку праці.
9. Що таке шум та вібрація?
10. Яка патологія шумового походження вам відома?
11. Дайте загальну характеристику заходів захисту від шуму, вібрації, інфразвуку та ультразвуку.
12. Що таке вібраційна хвороба?
13. Який час використання засобів мобільного зв'язку на добу є безпечним?
14. Роль центральної нервової системи в трудовій діяльності людини
15. Вплив характеру праці, санітарії виробничих процесів, обладнання, сировини, продуктів на функціонування організму в цілому та окремих систем
16. Що таке трудове навантаження та функціональне напруження?
17. Які особливості фізичної, ручної і механізованої праці?
18. Що таке стрес і як запобігти такому стану?
19. Що таке синдром хронічної втоми і які його причини?

Тема 4. Основи фізіології, гігієни праці та виробничої санітарії.

Завдання 1. Ознайомтесь з нормативно-правовими актами, що регламентують використання засобів колективного захисту від різних шкідливих і небезпечних факторів

Завдання 2. Ознайомтесь з нормативно-правовими актами, що регламентують використання засобів індивідуального захисту

Завдання 3. Поясніть залежність дії електричного струму на організм від часу впливу та умов за яких відбувається вплив на працівника.

Завдання 4. Охарактеризуйте основні правила надання невідкладної медичної допомоги при ураженні струмом

Питання для самоконтролю

1. Що таке техніка безпеки?
2. Вимоги безпеки до технічного обладнання та технологічних процесів.
3. Які вимоги безпеки повинні виконуватись при проведенні вантажно-розвантажувальних робіт?

4. Правила безпеки при експлуатації газобалонних установок.
5. Класифікація засобів захисту працівників від шкідливих виробничих факторів.
6. Що таке електробезпека та електротравма?
7. Види електротравм.
8. Наведіть фактори підвищеної і особливої небезпеки електротравм.
9. Надання невідкладної допомоги при електротравмі.

Тема 5. Основи виробничої безпеки.

- Завдання 1. Поясніть шляхи досягнення пожежної безпеки об'єкта.
 Завдання 2. Підготуйте презентацію по засобах пожежогасіння
 Завдання 3. Опрацюйте «Правила пожежної безпеки в Україні». Завдання 4.
 Ознайомтесь з Реєстром НАПБ.

Питання для самоконтролю

1. Що таке горіння та види горіння за швидкістю розповсюдження?
2. Наведіть схему забезпечення пожежної безпеки об'єкта.
3. Статистичні дані про пожежі в Україні та на Хмельничині.
4. Первинні засоби пожежогасіння та порядок їх

Тема 6. Профілактика травматизму та професійних

- Завдання 1. Вкажіть, що необхідно постійно виконувати на підприємстві для зниження рівня травматизму?
 2. Вкажіть, до якого документа мають бути включені заходи щодо профілактики виробничого травматизму?
 3. Вкажіть, які причини відносяться до психофізіологічних причин виробничого травматизму та професійних захворювань?
 Завдання 2.
 1. Вкажіть, до якої групи причин відносять причини, що трапились внаслідок порушення норм або правил планово- попереджувального ремонту устаткування
 2. Аргументуйте, в чому полягає основне завдання нормативно- технічної документації з безпеки праці по запобіганню нещасних випадків
 3. Вкажіть, які заходи відносяться до організаційних заходів по запобіганню виробничого травматизму?
 4. Підготуйте аргументи щодо того, яким чином виконання економічних заходів впливає на запобігання травматизму та професійних захворювань?

Питання для самоконтролю

1. Що таке профілактика і профілактика виробничого травматизму?
2. Чим обумовлена необхідність профілактики виробничого травматизму і хто організує роботу з її проведення?
3. Які основні причини нещасних випадків і виробничого травматизму?
6. Як розподіляються травми за ступенем тяжкості за наслідками нещасних випадків і де розташовується зона профілактики виробничого травматизму?
7. Якими положеннями законів України визначається правова основа профілактики виробничого травматизму та професійних захворювань?
8. Основні НПАОП, які визначають механізми профілактики виробничого травматизму та професійних захворювань:
9. Основні заходи профілактики виробничого травматизму та професійних захворювань
10. Які заходи відносяться до організаційних заходів профілактики виробничого травматизму та професійних захворювань?
12. Що запобігають технічні заходи і соціально-економічні та засоби профілактики виробничого травматизму та професійних захворювань?
13. Що передбачають санітарно-гігієнічні заходи та лікувально-профілактичні заходи

профілактики виробничого травматизму та професійних захворювань?

1.5. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання передбачаються у формі рефератів-оглядів. Завдання обирається студентом на початку семестру і виконується за усталеними вимогами.

1.5.1 Основні вимоги до написання рефератів-оглядів

При виконанні індивідуального завдання необхідно взяти до уваги, що реферат (лат. *refereo* – доношу, повідомляю, переказую) – це короткий переказ змісту наукової роботи, книги або вчення, оформлене у вигляді письмової публічної доповіді; доповідь на задану тему, зроблена на основі критичного огляду відповідних джерел інформації (наукових праць, літератури по темі).

Зі свого боку, реферат-огляд складається на основі декількох джерел і зіставляє різні точки зору з досліджуваного питання.

Реферат-огляд, незалежно від теми, містить визначені реквізити: титульна сторінка встановленого зразка, вступ, розділи, висновки, список використаних джерел і додатки (у разі необхідності).

Обов'язково в тексті повинні бути посилання на джерела, що були використані при написанні реферату. Посилання подаються у квадратних дужках з вказівкою номера джерела, за яким воно внесене у список використаних джерел, та сторінки (якщо подається точна цитата або числові дані), наприклад [3, с.8].

Технічні вимоги: текст має бути набраний шрифтом Times New Roman, 14 кеглем через 1,5 інтервали. Поля: верхнє – 2,0 см, нижнє – 2,0 см, лівє – 3,0 см, правє – 1,0 см. Загальний обсяг реферату-огляду – до 15 сторінок формату А4.

1.5.2. Теми рефератів-оглядів

1. Соціально-економічне значення охорони праці.
2. Значення нормативно-правової бази з охорони праці для ефективного захисту працівників від дії шкідливих і небезпечних факторів.
3. Електротравматизм і заходи та засоби по його попередженню.
4. Відшкодування збитків особам, що втратили здоров'я на виробництві.
5. Засоби та заходи по охороні праці при роботі з комп'ютерами.
6. Причини виробничого травматизму та методи його аналізу.
7. Відшкодування моральної шкоди працівникам.
8. Санітарні норми проектування промислових підприємств.
9. Паспорт санітарно-гігієнічного стану виробничого середовища як шлях до покращення умов праці.
10. Гігієнічне і психофізіологічне значення виробничого освітлення.
11. Забезпечення пожежної безпеки в Україні.
12. Наслідки дії шкідливих і небезпечних виробничих факторів на працюючих.\
13. Невідкладна медична допомога при нещасних випадках і травмах на виробництві.
14. Державна політика в сфері профілактики невиробничого травматизму в Україні.
15. Практика проведення атестації робочих місць.
16. Нормативні акти підприємства з питань охорони праці.
17. Регулювання питань охорони праці в колективних угодах та договорах.
18. Атестація робочих місць.
19. Засоби виявлення та гасіння пожеж.
20. Сучасні засоби індивідуального захисту працівників.

1.6. Підсумковий контроль

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі усного екзамену.

1.6.1. Питання до підсумкового контролю

1. Охорона праці як галузь науки.
2. Людина як головний об'єкт досліджень в процесі праці, виробничого середовища, організації праці та виробництва.
3. Предмет, структура, зміст, мета дисципліни «Основи охорони праці», її зв'язок з іншими дисциплінами.
4. Основні поняття в галузі охорони праці, їх терміни та визначення.
5. Основні етапи розвитку охорони праці.
6. Стан охорони праці в Україні та інших країнах.
7. Конституційні засади охорони праці в Україні.
8. Законодавство України про охорону праці.
9. Основні принципи державної політики України у галузі охорони праці.
10. Нормативно-правові акти з охорони праці (НПАОП): визначення, основні вимоги та ознаки.
11. Компетенція та повноваження органів державного управління охороною праці.
12. Органи державного нагляду за охороною праці, їх основні повноваження.
13. Відповідальність посадових осіб і працівників за порушення законодавства про охорону праці.
14. Громадський контроль за дотриманням законодавства про охорону праці.
15. Структура, основні принципи і органи управління охороною праці в організації.
16. Служба охорони праці підприємства. Статус і підпорядкованість.
17. Основні завдання, функції служби охорони праці.
18. Права і обов'язки працівників служби охорони праці.
19. Громадський контроль за станом охорони праці в організації.
20. Уповноважені найманими працівниками особи з питань охорони праці, їх обов'язки і права.
21. Комісія з питань охорони праці підприємства. Основні завдання та права комісії.
22. Регулювання питань охорони праці у колективному договорі.
23. Атестація робочих місць за умовами праці.
24. Мета, основні завдання та зміст атестації.
25. Організація робіт та порядок проведення атестації робочих місць.
26. Карта умов праці.
27. Навчання з питань охорони праці посадових осіб.
28. Інструктажі з питань охорони праці.
29. Завдання і зміст гігієни праці та виробничої санітарії.
30. Основи фізіології праці.
31. Чинники, що визначають санітарно-гігієнічні умови праці.
32. Класи шкідливості підприємств за санітарними нормами.
33. Вимоги до виробничих та допоміжних приміщень.
34. Вимоги до розташування виробничого устаткування та організації робочих місць.
35. Загальні підходи до оцінки та забезпечення належних, безпечних і здорових умов праці за такими факторами виробничого середовища: мікроклімат і забруднення повітря робочої зони, освітлення, шум, ультра-та інфразвук, вібрації, випромінювання.
36. Загальна класифікація засобів індивідуального захисту (ЗІЗ) і вимоги до безпечного їх використання.
37. Діяльність, її види і їх фізіологічні особливості.
38. Гігієнічна класифікація праці.
39. Захисний одяг і взуття. Засоби захисту голови, рук, очей, обличчя.
40. Вплив шкідливих речовин на організм людини.
41. Захист від шкідливої дії речовин на виробництві.
42. Призначення та класифікація систем вентиляції. Системи опалення.

43. Значення освітлення для трудової діяльності. Види освітлення.
44. Шум, його характеристика, засоби та заходи захисту від нього.
45. Дія електромагнітного випромінювання на організм людини, його нормування.
46. Захист від електромагнітних випромінювань.
47. Основні характеристики радіоактивного випромінювання.
48. Захист від радіаційного випромінювання.
49. Дія електричного струму на організм людини.
50. Заходи безпечної експлуатації електроустановок.
51. Надання першої допомоги у разі ураження електричним струмом.
52. Основи пожежної безпеки виробничих об'єктів.
53. Класифікація вибухонебезпечних та пожежонебезпечних зон.
54. Основні заходи і засоби пожежної профілактики та протипожежного захисту.
55. Дії персоналу під час виникнення пожежі.
56. Виробничі травми, професійні захворювання, нещасні випадки виробничого характеру.
57. Основні причини виробничих травм та професійних захворювань.
58. Мета та завдання профілактики нещасних випадків професійних захворювань і отруєнь на виробництві.
59. Основні заходи із запобігання травматизму та професійним захворюванням.
60. Надання першої долікарської допомоги при травмах та нещасних випадках.
61. Основні теоретичні положення (перша допомога, як її надавати).
62. Огляд місця знаходження постраждалого та його первинний огляд, виклик (при потреби) швидкої допомоги.

1.6.2. Приклад залікового білету

1. Нормативно-правові акти з охорони праці (НПАОП): визначення, основні вимоги та ознаки.
2. Захист від шкідливої дії речовин на виробництві.
3. Основні причини виробничих травм та професійних захворювань.

2. Схема нарахування балів

- 1.1. Нарахування балів студентам з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до такої

схеми:

Вивчення навчальної дисципліни	
До 100 балів	
Очна (денна, вечірня) форма навчання	Заочна форма навчання
До 10 балів – за результатами навчання під час лекцій	До 5 балів – за результатами навчання під час лекцій
До 40 балів – за результатами навчання під час семінарських занять	До 25 балів – за результатами навчання під час семінарських занять

До 20 балів – за результатами самостійної роботи	До 40 балів – за результатами самостійної роботи
До 30 балів – за результатами складання семестрового контролю	

1.2.Обсяг балів, здобутих студентом під час лекцій з навчальної дисципліни, обчислюється у пропорційному співвідношенні кількості відвіданих лекцій і кількості лекцій, передбачених навчальним планом, і визначається згідно з додатками 1 і 2 до Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права.

З цієї навчальної дисципліни передбачено проведення 9 лекційних занять за денною формою навчання.

Отже, студент може набрати під час лекцій таку кількість балів:

№ з/п	Форма навчання	Кількість лекцій за планом	Кількість відвіданих лекцій								
			1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.	Денна	9	1.1	2.2	3.3	4.4	5.6	6.7	7.8	8.9	10
2.	Заочна	3	1,66	3,32	1,8	5					

1.3.Обсяг балів, здобутих студентом під час семінарських занять, обчислюється за сумою балів, здобутих під час кожного із занять, передбачених навчальним планом, і визначається згідно з додатком 3 до Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права.

З цієї навчальної дисципліни передбачено проведення 9 семінарських занять.

Перерозподіл кількості балів в межах максимально можливої кількості балів за самостійну роботу студентів та виконання індивідуальних завдань, наведено в наступній таблиці:

№ з/п	б тем	Номер теми						Усього балів
		1.	2.	3.	4.	5.	6.	
1.	Максимальна кількість балів за самостійну роботу	2.5	5.0	7,5	10,0	12.5	15	15
2.	Максимальна кількість балів за індивідуальне завдання	5						5
	Усього балів							20

3. Рекомендовані джерела

3.1. Основні законодавчі та нормативно-правові акти

1. Закон України «Про охорону праці». <https://ips.ligazakon.net/document/T269400?an=1>
2. Кодекс законів про працю України. <https://ips.ligazakon.net/document/T269400>
3. Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я». <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12#Text>
4. Закон України «Про пожежну безпеку». <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12#Text>
5. Закон України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення». <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4004-12#Text>
7. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності». <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1105-14#Text>
8. Закон України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності». <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/877-16#Text>
9. Закон України «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності» 1.10 .НПАОП 0.00-4.09-07. Типове положення про комісію з питань охорони праці підприємства. Наказ Держгірпромнагляду від 21.03.2007 р. № 55. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2806-15#Text>
10. НПАОП 0.00-4.11-07. Типове положення про діяльність уповноважених найманими працівниками осіб з питань охорони праці. Наказ Держгірпромнагляду від 21.03.2007 р. № 56. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0316-07#Text>
11. НПАОП 0.00-4.21-04. Типове положення про службу охорони праці. Наказ Держнаглядохоронпраці від 15.11.2004 р. № 255. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0316-07#Text>

3.2. Основна література

1. Основи охорони праці: підручник. [Ткачук К.Н., Халімовський М.О., Зацарний В.В., Зеркалов Д.В. та ін]. Київ : Основа, 2011. 474 с.
2. Профілактика виробничого травматизму та професійних захворювань: курс лекцій. Для здобувачів вищої освіти, які навчаються на першому (бакалаврському) рівні, за спеціальністю 263 «Цивільна безпека», освітньо-професійною програмою – охорона праці / Укладачі: О. Д. Малько, Г. М. Резніченко. Харків : НУЦЗУ, 2020. 124 с.
3. Ткачук К. Н., Зацарний В. В., Каштанов С.Ф. та ін. Охорона праці та промислова безпека: навч. посіб. Київ : Лібра, 2010. 559 с.
4. Треятова Л.Д., Литвиненко Г.Є. Засоби індивідуального захисту; виготовлення та застосування: навч. посіб. Київ : Лібра, 2008. 317 с.
5. Ткачук К.Н., Мольчак Я.О., Каштанов С.Ф., Полукаров О.І. та ін. Управління охороною праці: Навч. посіб. Луцьк : 2012. 287 с.
6. Ткачук К.Н., Єсипенко А.С., Филипчук В.Л., Полукаров О.І. та ін. Система державного нагляду за промисловою безпекою та охороною праці: Навч. посіб. Рівне : 2012. 384 с.
7. Ткачук К.Н., Калда Г.С., Каштанов С.Ф., Полукаров О.І. та ін. Психологія праці та її безпеки: Навчальний посібник. Хмельницький : 2011. 135 с.

8. Ткачук К.Н., Филипчук В.Л., Каштанов С.Ф., Зацарний В.В., Полукаров О.І. та ін. Виробнича санітарія: Навч. посіб. Рівне : 2012. 443 с.

3.3. Додаткова література

1. ДСТУ 2293-99. Охорона праці. Терміни та визначення основних понять.
2. НПАОП 0.00-1.28-10 Правила охорони праці під час експлуатації електронно-обчислювальних машин. Наказ Держгірпромнагляду від 26.03.2010р. № 65
3. Міждержавний стандарт ГОСТ 12.0.230-2007 ССБТ. Системи управління охороною праці. Загальні вимоги.
5. ДБН 2.09.04-87 Адміністративні та побутові будівлі.
6. Рекомендації щодо організації роботи кабінету промислової безпеки та охорони праці. Затверджені Головою Держгірпромнагляду 16.01.2008 р.
7. Рекомендації щодо побудови, впровадження та удосконалення системи управління охороною праці. Затверджені Головою Держгірпромнагляду 7.02.2008 р.
8. Перелік професій, виробництв та організацій, працівники яких підлягають обов'язковим профілактичним медичним оглядам. Постанова Кабінету Міністрів України від 23 травня 2001 р. № 559.
9. Директива Ради Європейських Співтовариств 89/391/ЕЕС «Про впровадження заходів, що сприяють поліпшенню безпеки й гігієни праці працівників».
10. Конвенція МОП 187 «Про основи, що сприяють безпеці й гігієні праці».

4. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. <http://www.social.org.ua>
2. <http://portal.rada.gov.ua>
3. <http://base.safework.ru/safework>
4. <http://www.nau.ua>
5. <http://www.budinfo.com.ua>